

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВОДНОГО ГОСПОДАРСТВА ТА
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ**

Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту

07-10-34S

СИЛАБУС SYLLABUS	ІСТОРИЯ СЛОВ'ЯНСЬКИХ НАРОДІВ (ДАВНІ І СЕРЕДНЬОВІЧНІ ЧАСИ) HISTORY OF SLAVIC PEOPLES (ANCIENT AND MEDIEVAL TIMES)	
Шифр за ОП Code in Degree Programme	OK14	
Освітній рівень Level of Education	Бакалаврський (перший) Bachelor`s (first)	
Галузь знань Field of Knowledge	01	Освіта/Педагогіка Education / Pedagogy
Спеціальність Field of Study	014.03	Середня освіта (Історія та громадянська освіта) Secondary education (History and civics)
Освітня програма Degree Programme	Середня освіта (Історія та громадянська освіта) Secondary education (History and civics)	

м. Рівне – 2025

Силабус навчальної дисципліни «Історія слов'янських народів (давні і середньовічні часи)» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) освітнього ступеня, які навчаються за освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Історія та громадянська освіта)» спеціальності «Історія та громадянська освіта». Рівне. НУВГП. 2025. 15 с.

ОПП на сайті університету: <http://ep3.nuwm.edu.ua/id/eprint/32158>

Розробник силабусу: Прищепя Богдан Анатолійович, доктор історичних наук, доцент, професор кафедри суспільних дисциплін

Силабус схвалений на засіданні кафедри
Протокол № 5 від 19 грудня 2024 р.

В. о. завідувача кафедри суспільних дисциплін :Сокаль В.А., к.п.н, доцент.

Керівник (гарант) освітньої програми «Середня освіта (Історія та громадянська освіта)» : Прищепя О.П., д.і.н., доцент, професор кафедри суспільних дисциплін

Схвалено науково-методичною радою з якості ННІЕМ
Протокол № 5 від 24 січня 2025 р.

Голова науково-методичної ради з якості ННІ: Ковшун Н.Е., д.е.н., професор

©НУВГП, 2025

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ІСТОРІЯ СЛОВ'ЯНСЬКИХ НАРОДІВ (ДАВНІ І СЕРЕДНЬОВІЧНІ ЧАСИ)»	
ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ	
Ступінь вищої освіти	бакалавр
Освітня програма	Середня освіта (Історія)
Спеціальність	014.03 «Середня освіта (Історія та громадянська освіта)»
Рік навчання, семестр	1 1
Кількість кредитів	5
Лекції:	20 год./4 год.
Практичні заняття:	30 год./10 год.
Самостійна робота	100 год./136 год.
Курсова робота:	ні
Форма навчання	денна/заочна
Форма підсумкового контролю	екзамен
Мова викладання	українська
ІНФОРМАЦІЯ ПРО РОЗРОБНИКА (ІВ)	
ПРОФАЙЛ ЛЕКТОРІВ	

<p>Лектор</p> 	<p>Прыщепа Богдан Анатолійович, доктор історичних наук, доцент, професор кафедри суспільних дисциплін</p>
--	---

Вікіситет	https://wiki.nuwm.edu.ua/index.php/
-----------	---

ORCID	https://orcid.org/0000-0003-0345-5994
-------	---

Канали комунікації	<p>b.a.pryshchepa@nuwm.edu.ua тел. 096 30 24064 Актуальні оголошення на сторінці дисципліни в системі MOODLE</p>
--------------------	--

ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Мета та завдання

Актуальність навчальної дисципліни полягає в тому, що її засвоєння дозволяє здобувачам вищої освіти скласти бачення про давню і середньовічну історію слов'янських народів як невід'ємну складову загальноісторичного процесу розвитку людства, перш за все на європейському континенті, сформуванню потреби проєктувати конкретний історичний досвід на сучасні проблеми взаємовідносин слов'янських націй між собою та з іншими націями.

Метою курсу є формування у здобувачів вищої освіти цілісної уяви про історію слов'янських народів як науку, з'ясування процесів етногенезу слов'янських народів, відстеження впливу різних цивілізаційних імпульсів на їх розвиток, зміни в матеріальній і духовній культурі, зокрема збереження спільних рис і набуття особливостей, перехід від язичництва до християнства, ускладнення соціальних структур, становлення держав, перебіг урбанізаційних процесів.

Реалізація мети здійснюється шляхом виконання таких завдань:

- дати об'єктивні знання про ранні етапи етнічної історії слов'янських народів включно із періодом середньовіччя;
- ознайомити студентів із найголовнішим науковим доробком провідних вчених-славістів;
- вироблення у студентів навичок самостійного аналізу політичних, економічних, соціальних, культурних процесів при вивченні історії слов'янських народів.

Посилання на розміщення освітнього компонента на навчальній платформі Moodle, на платформі освітніх програм та їхніх освітніх компонентів

<https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=6746>

**Передумови вивчення*
(місце освітнього компонента в структурно-логічній схемі)**

Компетентності

Вивчення навчальної дисципліни надає здобувачам вищої освіти компетентностей щодо:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі середньої освіти, що передбачає застосування теоретичних знань і практичних умінь з наук предметної спеціальності (Історія та громадянська освіта), педагогіки, психології, теорії та методики навчання і характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу в закладах середньої освіти.

ЗК4. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук, аналіз та обробку інформації з різних джерел, ефективно використовувати цифрові ресурси та технології в освітньому процесі.

ЗК5. Здатність діяти автономно, приймати обґрунтовані рішення у професійній діяльності і відповідати за їх виконання, діяти відповідально і свідомо на основі чинного законодавства та етичних міркувань.

ПК5. Здатність розуміти загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України, Європи та світу, фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот.

Програмні результати навчання (РН)*

Результатами навчання, які набувають здобувачі вищої освіти, вивчаючи дану дисципліну є:

ПРН4. Здатність інтегрувати набуті знання соціальних та гуманітарних наук в самостійну систему, виявляти цілісність знань та умінь.

ПРН6. Вміти працювати з джерелами інформації, інтегрувати їх у зміст навчання історії та громадянської освіти, інтерпретувати відображені в них факти, явища, події.

ПРН9. Цінувати різноманіття та мультикультурність; ідентифікувати себе у системах загальнолюдських і національних цінностей, керуватися в педагогічній діяльності принципами толерантності, діалогу й співробітництва.

Структура та зміст освітнього компонента

Змістовий модуль 1. Історія слов'янських народів від давніх часів до розвиненого середньовіччя.

Тема 1. Слов'яни від найдавніших часів до раннього середньовіччя.

Початки вивчення ранньої історії слов'ян. Комплексні дослідження етногенезу слов'ян: писемні джерела; лінгвістичні дослідження; дані антропології; археологічні джерела. Скіфія за Геродотом і пошуки предків слов'ян. Праслов'яни у пізній римський час. Ранні слов'яни у V–VII ст. н. е.

(ПРН4, ПРН6, ПРН9)

Тема 2. Польща у IX–XIV ст.

Становлення Польської держави П'ястів. Розвиток феодальних відносин та політичне становище Польського князівства в XI – середині XII ст. Польські землі в період феодальної роздробленості. Відновлення єдності польської держави та її розвиток у XIV ст. Особливості станової монархії у Польщі в XV ст.

(ПРН4, ПРН6, ПРН9)

Тема 3. Чехія у VII–XIV ст.

Великоморавська держава. Утворення Чеського князівства. Соціально-економічний і політичний устрій середньовічної Чеської держави. Політичне піднесення Чехії в XIII ст. «Золота» доба Чеського королівства: правління Карла IV.

(ПРН4, ПРН6, ПРН9)

Тема 4. Болгарія в VII–XIV ст.

Утворення та розвиток Першого Болгарського царства. Болгарські землі під владою Візантії. Друге Болгарське царство. Зміцнення та розширення Болгарії в кінці XII – на початку XIII ст. Розквіт Болгарії за часів Івана Асена II (1218–1241). Болгарія за часів царювання династії Шишмановичів.

(ПРН4, ПРН6, ПРН9)

Тема 5. Державотворчі процеси в слов'ян на Балканах у VII–XIV ст.

Переселення сербів, хорватів і словенців на Балкани, їх входження в світ християнської культури. Серби в XI – середині XII ст. Сербська держава під час правління Неманичів наприкінці XII–XIV ст. Особливості політичного та релігійно-церковного розвитку Боснійського князівства в XI–XIV ст. Хорватське королівство в XI–XV ст. Соціально-економічне та політичне становище словенських земель.

(ПРН4, ПРН6, ПРН9)

Змістовий модуль 2. Історія слов'янських народів періоду пізнього середньовіччя.

Тема 6. Польща у XVI – першій половині XVII ст.

Соціально-економічне піднесення Польської держави. Внутрішньополітична боротьба у першій половині XVI ст. Політичне становище Речі Посполитої у другій половині XVI – першій половині XVII ст. Розквіт «шляхетської демократії». Реформація і контрреформація у Польщі. Особливості зовнішньополітичного становища.

(ПРН4, ПРН6, ПРН9)

Тема 7. Чехія у XVI – першій половині XVII ст.

Гуситський рух. Загострення внутрішніх суперечностей у Чеській державі на межі XIV–XV ст. Передумови гуситської революції. Діяльність Яна Гуса. Гуситські війни. Стабілізація та утвердження віротерпимості в Чеському королівстві. Чехія наприкінці XV – у першій половині XVII століттях. Соціально-економічний розвиток земель Чеської корони. Політичне становище Чеського королівства та втрата ним незалежності.

(ПРН4, ПРН6, ПРН9)

Тема 8. Завоювання Балкан турками-османами та становище християн під їх владою в XV–XVII ст.

Перший етап османської експансії у XIV ст. Захоплення турками Сербської деспотовини, Боснії та Герцоговини, Чорногорії. Балканські християни Османської імперії у часи її розквіту в XV – першій половині XVII ст. Сербські землі. Особливості становища Боснії та Герцеговини. «Автономія» Чорногорії. Болгарія та Македонія під контролем османів.

(ПРН4, ПРН6, ПРН9)

Тема 9. Південні слов'яни під владою імперії Габсбургів у XVI–XVII ст.

Особливості внутрішньополітичного розвитку держави Габсбургів. Хорватські землі у XVI–XVII ст. Хорватія в умовах «освіченого абсолютизму». Словенія в XVI–XVII століттях. Сербі в австрійських володіннях.

(ПРН4, ПРН6, ПРН9)

Тема 10. Становлення Російської держави: від Володимиро-Суздальського князівства до Московської Русі.

Володимиро-Суздальське князівство напередодні монгольської навали. Монголо-татарська навала і її наслідки. Північно-Східні князівства під владою Орди. Боротьба між князями за ярлик на велике княжіння володимирське. Московська держава в роки правління великого московського князя Івана III. Вироблення державної ідеології. Характеристика Судебника 1497 р. Політичний лад. Початок оформлення кріпосного права. Війни з Великим князівством Литовським. Московська держава в роки правління Івана IV Грозного. Внутрішня політика Івана IV Грозного. Характеристика Судебника 1550 р. Правління царя Федора Івановича.

(ПРН4, ПРН6, ПРН9)

Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Слов'яни від найдавніших часів до раннього середньовіччя.	2	2
2.	Польща в IX–XV ст.	2	-
3.	Чехія в VII–XIV ст.	2	-
4.	Болгарія в VII–XIV ст.	2	-
5.	Державотворчі процеси в слов'ян на Балканах у VII–XIV ст.	2	-
6.	Польща в XV – першій половині XVII ст.	2	2
7.	Чехія в XV – першій половині XVII ст.	2	-
8.	Завоювання Балкан турками-османами та становище християн під їх владою в XV–XVII ст.	2	-
9.	Південні слов'яни під владою імперії Габсбургів у XVI–XVII ст.	2	-
10.	Становлення Російської держави: від Володимиро-Суздальського князівства до Московської Русі.	2	-
	Разом	20	4

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Початки історії слов'ян: від найдавніших часів до раннього середньовіччя.	4	2
2.	Формування і розвиток польської держави в IX–XV ст.	4	2
3.	Ранні етапи становлення держави на території Чехії (VII–XIV ст.)	2	-
4.	Історія Болгарії від VII до XIV ст.	2	-
5.	Державотворчі процеси в слов'ян на Балканах у VII–XIV ст.	2	-
6.	Королівство Польське і Річ Посполита в XVI – першій половині XVII ст.	2	2
7.	Чехія в XV – першій половині XVII ст.	4	-

8.	Експансія турків-османів на Балканському півострові та становище християн під їх владою в XV–XVII ст.	4	2
9.	Слов'янські народи під владою імперії Габсбургів у XVI–XVII ст.	2	2
10.	Становлення Російської держави: від Володимиро-Суздальського князівства до Московської Русі.	4	-
	Разом	30	10

Форми та методи навчання

Методи навчання: традиційні: словесний метод (лекція, співбесіда); наочний (метод ілюстрацій і демонстрацій); методи роботи з історичними джерелами та навчальною літературою (конспектування, тезування, складання реферату); інноваційні: проблемно-пошуковий, навчальна дискусія/дебати, мозковий штурм.

Технології викладання: мультимедійні презентації, аналіз проблемних питань, аналіз конкретних ситуацій (case study)

Інструменти, обладнання, програмне забезпечення

Для підготовки до семінарських занять рекомендовано застосовувати в навчальних цілях здобувачами пакет програмного забезпечення MSOffice або LibreOffice. В якості навчальної платформи застосовується відкрита (Open Source) система управління навчанням Moodle.

Порядок оцінювання програмних результатів навчання / результатів навчання

Контроль знань здобувачів вищої освіти проводиться в усній, письмовій та в комп'ютерній формах і оцінюється в межах 100 балів: до 60 балів поточна складова оцінювання (робота на семінарських заняттях) та до 40 балів за сумою двох модулів по підсумковій складовій оцінювання.

Здобувач набирає бали за виконання певних навчальних завдань (виконання практичної, самостійної роботи, опитування за матеріалом тощо) в межах тем навчальної дисципліни.

Для отримання підсумкового результату успішно складеного екзамену «автоматом» з даної навчальної дисципліни здобувачеві потрібно набрати більше або рівне 60 балів за сумою усіх видів навчальних завдань, відповідно до складових оцінювання.

Якщо набрана кількість балів його не задовольняє, то він повинен скласти підсумковий контроль під час екзаменаційної сесії (у межах 40 балів ННЦНО). Кращий результат буде зараховуватись як підсумковий. Перескладання модульних контролів не дозволяється.

У випадку якщо здобувач вищої освіти за результатами поточного оцінювання та модульних контролів не набрав 60 балів з екзаменаційної навчальної дисципліни, то результати модульних контролів анулюються до його сесії, а здобувач повинен скласти екзамен у встановленому порядку

<http://ep3.nuwm.edu.ua/id/eprint/21123>

	Вид заняття	Бали	Форма контролю
1. Поточна складова оцінювання			
1. Лекційні заняття			
Змістовий модуль 1.			
1.1.1.	Слов'яни від найдавніших часів до раннього середньовіччя.	-	Комп'ютерне тестування шляхом складання модульного контролю
1.1.2.	Польща в IX–XV ст.	-	

1.1.3.	Чехія в VII–XIV ст.	-	
1.1.4.	Болгарія в VII–XIV ст.	-	
1.1.5.	Державотворчі процеси в слов'ян на Балканах у VII–XIV ст.	-	
Змістовий модуль 2.			Психологія пізнавальних процесів: сенсорно-перцептивний рівень пізнання
1.1.6.	Польща в XVI – першій половині XVII ст.	-	Комп'ютерне тестування шляхом складання модульного контролю
1.1.7.	Чехія в XV – першій половині XVII ст.	-	
1.1.8.	Завоювання Балкан турками-османами та становище християн під їх владою в XV–XVIIст.	-	
1.1.9.	Південні слов'яни під владою імперії Габсбургів у XVI–XVII ст.	-	
1.1.10.	Становлення Російської держави: від Володимиро-Суздальського князівства до Московської Русі.	-	
Усього бали за лекційні заняття			
1.2.Семінарські заняття			
1.2.1.	Початки історії слов'ян: від найдавніших часів до раннього середньовіччя.	8	Підготовка до виступів
1.2.2.	Формування і розвиток польської держави в IX–XV ст.	8	
1.2.3.	Ранні етапи становлення держави на території Чехії (VII–XIV ст.)	4	
1.2.4.	Історія Болгарії від VII до XIV ст.	4	
1.2.5.	Державотворчі процеси в слов'ян на Балканах у VII–XIV ст.	4	
1.2.6.	Королівство Польське і Річ Посполита в XVI – першій половині XVII ст.	4	
1.2.7.	Чехія в XV – першій половині XVII ст.	8	
1.2.8.	Експансія турків-османів на Балканському півострові та становище християн під їх владою в XV–XVIIст.	8	
1.2.9.	Слов'янські народи під владою імперії Габсбургів у XVI–XVII ст.	4	

1.2.10.	Становлення Російської держави: від Володимиро-Суздальського князівства до Московської Русі.	8	
Усього бали за семінарські заняття		60	
Усього бали за поточною складовою оцінювання:		60	
2. Модульна складова оцінювання			
2.1.	Модульний контроль №1	20	Комп'ютерне тестування
2.2.	Модульний контроль №2	20	Комп'ютерне тестування
Усього бали за підсумковою складовою оцінювання:		40	
Разом бали за освітню компоненту:		100	

Оцінювання завдань поточного (модульного) контролю*

Рівень складності завдань	Кількість завдань в білеті	Оцінка завдань, балів	
		за одне	загальна
1	20	0,4	8
2	9	1	9
3	1	3	3
Разом	30	X	20

* наводиться для усіх модульних контролів

Критерії оцінювання результатів поточного та підсумкового контролів, що характеризують рівень компетентності здобувача вищої освіти при оцінюванні результатів поточного та підсумкового контролів з навчальної дисципліни «Історія слов'янських народів (давні і середньовічні часи)»:

- виконання всіх видів навчальної роботи, що передбачені силабусом навчальної дисципліни;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих літературних джерелах;
- вміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку;
- характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач;
- вміння аналізувати достовірність одержаних результатів;
- своєчасність виконання;
- дотримання вимог до оформлення

Перелік нормативних документів університету що регулюють порядок оцінювання та проведення контрольних заходів:

- Положення про організацію освітнього процесу у Національному університеті водного господарства та природокористування (нова редакція 2023) <http://ep3.nuwm.edu.ua/id/eprint/28552>
- Порядок організації контролю та оцінювання навчальних досягнень студентів Національного університету водного господарства та природокористування (НУВГП) у Європейській кредитно-

трансферній системі (ЄКТС) (Наказ №168 від 04.04.2016 (зі змінами та доповненнями) <http://ep3.nuwm.edu.ua/id/eprint/21121>

- Положення про семестровий поточний та підсумковий контроль навчальних досягнень здобувачів вищої освіти (ухвалено НМР НУВГП, протокол від 22.02.2023 р. №3) регламентує порядок проведення семестрового поточного (модульного) та підсумкового контролю навчальних досягнень здобувачів вищої освіти за освітніми ступенями бакалавра і магістра денної і заочної форми навчання в Національному університеті водного господарства та природокористування, описує зміст і процедуру державної атестації, поточного, підсумкового та семестрового контролів <http://ep3.nuwm.edu.ua/id/eprint/25889>

(додаток до наказу НМР НУВГП № 636 від 13.09.2024 «Рекомендовані критерії оцінювання результатів поточного та підсумкового контролю» <https://nuwm.edu.ua/university/naukovo-metodichna-rada/dokumenty>

- Система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти (семестровий поточний контроль та підсумковий контроль) зі змінами та доповненнями (ухвалено науково-методичною радою НУВГП протокол №4 від 23.06.2021 р.) описує критерії оцінювання навчальних досягнень та порядок рейтингування здобувачів вищої освіти <http://ep3.nuwm.edu.ua/id/eprint/21123>
- Методичні вказівки щодо формування, наповнення та оформлення сторінок навчальних дисциплін в Навчальній платформі НУВГП (для професорсько-викладацького складу) (схвалено науково-методичною радою НУВГП Протокол № 1 від 27.02.2019) <http://ep3.nuwm.edu.ua/id/eprint/13934> описують порядок оформлення та створення тестів для семестрового поточного та підсумкового контролів, порядок завантаження науково-методичних джерел в курси.
- Інструкція для здобувачів вищої освіти щодо організації та проведення навчальних занять у дистанційній формі (2020) <http://ep3.nuwm.edu.ua/id/eprint/19215>

Рекомендована література (основна, допоміжна)

Основна література

1. Абашина Н., Козак Д., Синиця Є., Терпиловський Р. Давні слов'яни. Археологія та історія: навч. посібник. Київ: Стародавній світ, 2012. 366 с.
2. Десятинчук, І. Історія південних і західних слов'ян від найдавніших часів до кінця XVIII століття: навчальний посібник. Київ: Кондор, 2018. 156 с.
3. Історія західних і південних слов'ян з давніх часів до ХХ ст.: курс лекцій: навчальний посібник для студ. іст. спец. вищ. навч. закл. / В.І. Яровий, І.І.Люшин, С.І. Лиман [et al.]; за ред. В.І. Ярового. Вид. 3-тє, стер. Київ: Либідь, 2009. 632 с.
4. Історія Центрально-Східної Європи / під ред. Л. Зашкільняка. Львів, 2001. 658 с.

Статті, монографії

5. Niederle Lubor. Slovanské starožstnosti. Praha, 1902–1919. Т. 1–3.
6. Pipes Richard. Russia Under the Old Regime. 1974.

Допоміжна література

7. Вандич П. Ціна свободи. Історія Центрально-Східної Європи від Середньовіччя до сьогодення. Київ, 2004. 464 с.
8. Власто А.П. Запровадження християнства у слов'ян: Вступ до середньовічної історії слов'янства / з англ. пер. Р. Ткачук та Ю. Терех; худож. оформ. С. Полохайло. Київ: Юніверс, 2004. 496 с.
9. Гейштор А. Слов'янська міфологія / пер. з польської С. Гіріка. Київ: ТОВ «Видавництво «Кліо», 2015. 416 с.
10. Геродот. Історії/ переклад А. О. Білецького. Київ, 1993.
11. Дворнік Ф. Слов'яни в європейській історії та цивілізації / пер. з англ. Київ: Дух і Літера, 2000. 528 с.
12. Дейвіс Н. Боже ігрище: історія Польщі. Київ, 2008. 1080 с.
13. Зашкільняк Л.О., Крикун М.Г. Історія Польщі. Від найдавніших часів до наших днів / Леонід Зашкільняк, Микола Крикун. Львів: Львівський національний університет ім. Івана Франка, 2002. 752 с.
14. Клочовський Є. Історія Польщі до кінця XV ст. Сандомир, 2005. 237 с.
15. Кримський А. Історія Туреччини. Київ-Львів, «ОЛІР», 1996. 288 с.
16. Плохій С. Походження слов'янських націй. Домодерні ідентичності в Україні, Росії та Білорусі. Київ: Критика, 2015. 432 с.
17. Прищепа Б., Долженко Ю. Два черепи XV–XVII ст. з Пересопниці. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*. Серія: Історія. Випуск 1. Частина 1. Тернопіль, 2017. С. 8–16.
18. Прищепа Б. Житла райковецької культури в басейні р. Горині. *In sclavenia terra*. Київ, 2018. Вип. 2. С. 73–92.
19. Прищепа Б. Формування ранньослов'янських поселенських структур за матеріалами досліджень пам'яток другої половини I тис. басейну р. Горині. *Археологія і давня історія України*. 2019. Вип. 1 (30). С. 43–53.
20. Прищепа Б.А., Войтюк О.П. Дослідження поселення пражко-корчацької культури у місті Рівному. *Археологія і давня історія України*. Київ, 2021. Вип. 3 (40). С. 122–130.
21. Прищепа Б. Ранні слов'яни. *Історія Волині*. Т. 1: Навчальний посібник / науковий редактор д.і.н. І.Ворончук. Київ-Харків: Видавець Олександр Савчук, 2021. С. 249–274.
22. Федорів І.О. Історія слов'янських народів. Західні та південні слов'яни від найдавніших часів до кінця XVIII ст.: навчально-методичний посібник: за вимогами кредитно-трансферної системи навчання / Наук. ред. Л.М.Алексієвець. Тернопіль: ТНПУ, 2012. 177 с.
23. Чорній В. П. Історія Болгарії. Львів: ПАІС, 2007. 404 с.
24. Jażdżewski K. Pradzieje Europy Środkowej. Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk. Zakład narodowy sm. Ossoliskich, 1981. 711 s.

1. Наукова бібліотека НУВГП – м. Рівне, вул. Олекси Новака, 75. URL: <http://lib.nuwm.edu.ua/>
2. Обласна наукова бібліотека – м. Рівне, вул. Олександра Борисенка, 6. URL: <http://libr.rv.ua>
3. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/>.
4. Енциклопедія історія України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.history.org.ua/?encyclop>
5. Бібліотека Інституту археології НАН України [Електронний ресурс]. <http://www.vgosau.kiev.ua/biblioteka>
6. Інститут історії України НАН України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://history.org.ua>
7. Інститут всесвітньої історії НАН України. URL: <https://ivinas.gov.ua/>

Поєднання навчання та досліджень*

Здобувачі вищої освіти мають можливість додатково отримати бали за виконання індивідуальних завдань дослідницького характеру, а також можуть бути долучені до написання та опублікування тез до збірників матеріалів студентських наукових конференцій чи то статей з тематики навчальної дисципліни.

ПОЛІТИКИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

Перелік соціальних, «м'яких» навичок (soft skills)

- взаємодія з людьми;
- загальнокультурна грамотність;
- здатність до навчання;
- здатність логічно обґрунтовувати позицію;
- навички усного та письмового спілкування;
- уміння слухати й запитувати;
- формування власної думки

Дедлайни та перекладання

Терміни здачі проміжних контрольних модулів та підсумковий контроль (екзамен) встановлені згідно Положення про семестровий поточний контроль та підсумковий контроль навчальних досягнень здобувачів вищої освіти (нова редакція) <http://ep3.nuwm.edu.ua/id/eprint/25889>

У випадку отримання нерезультуючої оцінки за результатом сесії, здобувач вищої освіти керується Порядком ліквідації академічних заборгованостей у НУВГП (протокол вченої ради НУВГП № 6 від 21.06.2024) <http://ep3.nuwm.edu.ua/id/eprint/30369>, згідно якого здобувачі із академічною заборгованістю мають право на повторне вивчення освітнього компоненту, на проходження повторного курсу навчання, або на повторне складання підсумкового контролю до кінця наступного навчального семестру.

У разі незгоди здобувача з результатами оцінювання, відповідно до Порядку звернень здобувачів вищої освіти та інших осіб, які навчаються в НУВГП <http://ep3.nuwm.edu.ua/15467/> здобувач подає апеляційну скаргу, після чого скликається апеляційна комісія.

У випадку виявлення плагіату при виконанні завдання здобувач не отримує бали і повинен виконати завдання повторно згідно Положення про академічну доброчесність у Національному університеті водного господарства та природокористування <http://ep3.nuwm.edu.ua/id/eprint/25004>

Неформальна та інформальна освіта

Можливе визнання (перезарахування) результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті, якщо вона відповідає вимогам, викладеним у Положенні про неформальну та інформальну освіту в Національному університеті водного господарства та природокористування (нова редакція, ухвалена науково-методичною радою НУВГП протокол №1 від 22 листопада 2023 р.) <http://ep3.nuwm.edu.ua/id/eprint/28363>

Здобувачі вищої освіти можуть самостійно на платформах Prometheus, Coursera, edEx, edEra, FutureLearn та інших опанувати матеріал для перезарахування результатів навчання. При цьому важливо, щоб знання та навички, що формуються під час проходження певного онлайн-курсу чи його частин, мали зв'язок з очікуваними навчальними результатами даної дисципліни/освітньої програми та перевірялись в підсумковому оцінюванні.

Правила академічної доброчесності

Організація всіх видів навчальної діяльності в межах курсу проводиться згідно Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті водного господарства та природокористування

<http://ep3.nuwm.edu.ua/id/eprint/28552>

Здобувачі вищої освіти повинні дотримуватися «Кодексу честі студентів» <https://ep3.nuwm.edu.ua/4917/>.

Перевірку навчальних завдань неупереджено здійснює викладач. Усі навчальні завдання повинні бути виконані власноручно здобувачем, у разі виявлення однакових робіт, здобувач не отримує бали і повинен виконати завдання повторно. Під час контрольних заходів забороняється використовувати додаткові джерела інформації, окрім тих, що дозволив викладач.

Етичні принципи та правила, якими мають керуватися здобувачі вищої освіти під час навчання викладено в Положенні про академічну доброчесність у Національному університеті водного господарств та природокористування (ухвалено науково-методичною радою НУВГП протокол №7 від 24.11.2022)

<http://ep3.nuwm.edu.ua/id/eprint/25004>

Більше матеріалів щодо дотримання принципів академічної доброчесності: сторінка сайту НУВГП «Якість освіти»

<https://nuwm.edu.ua/sp/akademichna-dobrochesnistj>

Вимоги до відвідування

Відвідування занять здобувачами вищої освіти є обов'язковим. У випадку пропуску занять здобувач вищої освіти зобов'язаний відпрацювати (виконати практичну роботу, вивчити матеріали лекцій, тощо). Пропуск з поважної причини вважається таким, що відбувся внаслідок хвороби (довідка з лікарні). Якщо здобувач освіти знаходиться на індивідуальному плані і виконує усі вимоги відповідно до «Положення про індивідуальний графік навчання студентів денної форми навчання Національного університету водного господарства та природокористування» [https://ep3.nuwm.edu.ua/6226/відвідування практичнихзанять](https://ep3.nuwm.edu.ua/6226/відвідування_практичнихзанять) є обов'язковим.

Завдання для відпрацювання здобувач вищої освіти отримує безпосередньо у викладача, або надсилає запит на корпоративну пошту викладачу. Усі матеріали відпрацювання здаються викладачеві особисто здобувачем вищої освіти в навчальну платформу Moodle.

Навчання здобувачів вищої освіти з особливими потребами регулюється: «Концепцією щодо організації навчання осіб з особливими освітніми потребами (осіб з інвалідністю) у Національному університеті водного господарства та природокористування» <https://ep3.nuwm.edu.ua/15913/>.

Лектор Прищеп Богдан Анатолійович,
доктор історичних наук,
професор кафедри суспільних дисциплін

Автор
Професор СД

Богдан ПРИЩЕПА

Затверджено

Проректор з науково-педагогічної та
навчальної роботи

Валерій СОРОКА

документ підписаний КЕП
Номер документа СИЛ №372
Підписувач Сорока Валерій Степанович
Підписувач (дані КЕП):
Сертифікат 3FAA9288358EC003040000009B6C3700C8C2C100